

**Opintokeskukset ry:n kannanotto  
valtionvarainministeriön esitykseen  
vuoden 2026 valtion talousarvioksi**

**Opintokeskusten rahoituksen leikkaus uhkaa demokratiaa, kansallista varautumista ja kansanterveyttä**

Vapaaseen sivistystyöhön esitetty 20 miljoonan leikkaus valtion budjettiin vuodelle 2026 uhkaa merkittävästi opintokeskusten koulutusten määrää ja laatua. Leikkaus vaikuttaisi mm. kansalaisten työllistymistä edistävän perustaitokoulutuksen, kansallista varautumista ja valmiutta tukevan koulutuksen, kansalaistaitojen, kansanterveyden sekä ikäihmisten toimintakykyä edistävän koulutuksen merkittävään vähenemiseen kaikkialla Suomessa.

Opintokeskukset ovat osa vapaata sivistystyötä ja Suomen suurin vapaaehtoisten kouluttaja. [Kansalaisjärjestöstrategian 2023–2027](#) mukaan vapaaehtoistoiminta nostaa yhteiskunnan kokonaishyvinvointia ja on laskennalliselta arvoltaan noin 3,2 miljardia euroa.

**Ei leikkauksia vaan lisää resursseja**

Vuonna 2024 opintokeskusten valtionosuutta leikattiin lähes 23 %, mikä johti 2800 koulutuksen ja 46 000 opetustunnin vähenemiseen. Nyt kaavailtu leikkaus veisi opintokeskusten koulutukselta lisää yli 15 000 opetustuntia. Samanaikaisesti kansalaisjärjestöihin kohdistuvat rahoitusleikkaukset heikentävät opintokeskusten kanssa koulutusta järjestävien järjestöjen kykyä tavoittaa koulutusten kohderyhmiä.

Uusi leikkaus heikentäisi edelleen opintokeskusten edellytyksiä kouluttaa kaikkialla Suomessa. Matalan kynnyksen joustava ja ajan haasteisiin vastaava opintokeskusten ja järjestöjen yhdessä toteuttama koulutus on tärkeä ja kustannustehokas investointi Suomen kasvuun ja kehitykseen.

[Sivistysbarometrin 2024](#) mukaan yli 80 % jo opintokeskuksissa opiskelleista pitää opintokeskuksia tärkeinä suomalaisten kouluttautumisessa läpi elämän. Opintokeskukset toimivat kaikkialla Suomessa ja samalla pitävät yllä paikallisen yhdistystoiminnan, hyvinvoinnin, kriisinkestävyyden ja asukasdemokratian osaamista.

Valtioneuvoston kanslian 2025 julkaiseman tutkimuksen [Reaktionopeutta, paikallistietoa ja huolenpitoa](#) mukaan opintokeskukset tukevat suoraan paikallista yhteisöllisyyttä ja demokratiaa. Tutkimuksen perusteella yhteiskunnallista kriisinkestävyyttä on vahvistettava paikallista kansalaistoimintaa tukemalla. Opintokeskusten koulutuksista iso osa vahvistaa kansalaisten varautumis- ja valmiusosaamista.

Myös [monet lasten ja nuorten sekä mielenterveyden kriiseihin liittyvien puhelinpalveluiden vapaaehtoiset](#) koulutetaan opintokeskuksissa.

Kansallinen ohjelma demokratian ja osallistumisen edistämiseksi (2025) linjaa tavoitteeksi mm. hyvän keskustelun kulttuurin edistämisen yhteiskunnassa sekä kehittää paikallishallintoa ja varmistaa lähidemokratian toteutumisen. Opintokeskuksilla on vahva rooli demokraattisen päätöksenteon kouluttajina ja tukijoina. Ne kouluttavat muun muassa luottamushenkilöitä ja päättäjiä järjestöihin, kuntiin, seurakuntiin, hyvinvointialueille sekä valtakunnalliselle että EU:n tasolle.

[Järjestöjen osaamistarvekyselyn 2024](#) mukaan suomalaisten järjestötoimijoiden hallinto- ja demokratiaosaaminen on rapautumassa ja niihin liittyvien aiheiden koulutustarve on merkittävä. Jos opintokeskusten rahoitusta leikataan entisestään, järjestötoimijoiden kyky toimia kansalaisten osallisuuden ja osallistumisen kanavina heikkenee entisestään.

Opintokeskukset ry vaatii, että opintokeskusten koulutukset tunnistetaan merkittävänä kansalaisten hyvinvoinnin ja monipuolisten kansalais- ja yhteiskuntataitojen vahvistajana ja, että niiden toimintaedellytykset turvataan jatkossakin.

Helsinki 12.8.2025

Opintokeskukset ry

Lisätiedot:

Tuula Kumpumäki, puheenjohtaja, Opintokeskukset ry  
tuula.kumpumaki@opintokeskukset.fi  
p. 050 3239 143